

**MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA
EUROJOS XIII W MOSKWIE**

Od 30 do 31 maja 2017 roku w Moskwie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa EUROJOS XIII, Język i wartości. Aktualne problemy *Leksykonu aksjologicznego Słowian i ich sąsiadów*. Spotkanie było współorganizowane przez IS PAN i Polską Akademię Nauk – Stację Naukową w Moskwie, Komisję Etnolingwistyczną przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów, Instytut Filologii Polskiej UMCS w Lublinie oraz Instytut Polski w Moskwie.

Otwarcie konferencji przez prof. Jerzego Bartmińskiego. Fot. E. Fischer

W konferencji wzięło udział 22 referentów z 13 ośrodków naukowych, reprezentujących pięć krajów – Polskę, Rosję, Ukrainę, Białoruś i Meksyk. Referaty wygłosili m.in. badacze z Instytutu Słowianoznawstwa RAN, Instytutu Językoznawstwa RAN, Instytutu Języka Rosyjskiego im. W.W. Winogradowa RAN, Moskiewskiego Uniwersytetu Państwowego, Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego, Kazańskiego Uniwersytetu Federalnego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego. Dzięki Telemostowi uruchomionemu między Moskwą a Kijowem w konferencji uczestniczyli także przedstawiciele Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki.

W czasie spotkania podsumowano dotychczasowe prace nad *Leksykonem aksjologicznym Słowian i ich sąsiadów*. Omówiono tomy DOM, PRACA i HONOR, przedstawiono także opracowania, które wejdą w skład kolejnych tomów: RODZINA, ZDROWIE, DEMOKRACJA, SPRAWIEDLIWOŚĆ, WOLNOŚĆ, DUSZA i NARÓD. Przedyskutowano również wybrane zagadnienia metodologiczne, m.in. kwestię rozumienia definicji otwartej.

(Oprac. D. Pazio-Wlazłowska)

Dr Dorota Pazio-Wlazłowska, uczestniczka międzynarodowego konwersatorium *Językowo-kulturowy obraz świata Słowian i ich sąsiadów na tle porównawczym* (EUROJOS), prowadzonego wspólnie przez IS PAN i Instytut Filologii Polskiej UMCS we współpracy z Komisją Etnolingwistyczną przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów. Celem Konwersatorium jest analiza semantyczna nazw wartości na materiale języków słowiańskich (a także wybranych innych) z intencją dokonywania porównań międzyjęzykowych i międzykulturowych. Konwersatorium skupia prawie stu badaczy z blisko 20 krajów. Prace są prowadzone – niezmiennie od chwili powołania konwersatorium – pod kierunkiem prof. dr. hab. Jerzego Bartmińskiego.

**MOWA POLSKA NA BUKOWINIE KARPACKIEJ
DOKUMENTACJA ZNIKAJĄCEGO DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO**

W Instytucie Sławistyki Polskiej Akademii Nauk realizowany jest grant Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (okres realizacji: 2015–2018, nr projektu 1bH 15 0354 83).

Kierownikiem projektu jest dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN.

NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI

Dokumentacja mowy polskiej na Bukowinie Karpackiej wiąże się z wieloma wyzwaniem, wynikającymi m.in. z geograficznego podziału Bukowiny na część północną (ukraińską) i południową (rumuńską). Wewnętrzne zróżnicowanie gwar, którymi posługiwali się polscy osadnicy, przybywający na teren Bukowiny od XVIII wieku, związane było z miejscem pochodzenia ich użytkowników (Galicja, Małopolska lub region Czadecki na Słowacji). ▶

Zespół wykonał szereg badań terenowych – przeprowadził wielogodzinne rozmowy z mieszkańcami Bukowiny, zeskanował rodzinne albumy, zrobił fotografie panoramiczne itd. Temat grantu cieszy się dużą popularnością wśród zainteresowanych tematyką Polaków zamieszkujących Ukrainę oraz Rumunię. W ramach grantu, w czasie ostatnich wiosennych miesięcy, wygłoszono kilka wykładów:

1. Gabriela Augustyniak-Żmuda, *Biografie językowe mieszkańców Bukowiny Karpackiej*, w ramach Dni Kultury Polskiej w Iwano-Frankiwsku.
2. Karina Stempel-Gancarczyk, *Rumunia po polsku, czyli „kraj smutny, pełen humoru”*, w Olkuszu.
3. Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska, *Mowa polska na Bukowinie Karpackiej. Interdyscyplinarne badania pogranicza*, Colegiul im. Alexandru cel Bun, Gura Humorului.
4. Lech Aleksy Suchomłynow, Eduard Yakimovich, *Zwyczaje wielkonoce Polaków bukowińskich. Różnica i podobieństwa*, Polskie Kulturolno-Oświatowe Towarzystwo „Odrodzenie”, Polskie Towarzystwo im. A. Mickiewicza, Berdiańsk-Panka.
5. Lech Aleksy Suchomłynow, *Zarządzanie w kulturze i sztuce: Badania naukowe na Bukowinie Karpackiej*, Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania, Warszawa.

Podstawowym warunkiem włączenia dziedzictwa kulturowego do żywej tradycji narodu jest zinternalizowanie tego dziedzictwa przez członków społeczeństwa. Stąd istotnym elementem projektu jest upowszechnienie jego efektów. Najważniejszym efektem końcowym będzie opublikowany album (wraz z płytą CD) zawierający opracowane dokumenty źródłowe w formie wypisów z ustnych relacji świadków historii i osób zaangażowanych w kształtowanie i trwanie pamięci zbiorowej oraz materiału ilustrującego ważne dla badanego środowiska artefakty stanowiące nośniki pamięci. Materiały te będą opatrzone komentarzem naukowym. Mogą one zaowocować dyskusją na temat m.in. przemian tożsamościowych wśród Polaków zamiesz-

kujących pogranicze polsko-wschodniostłowińskie. Szeroka dostępność tych materiałów umożliwi upowszechnienie wiedzy na temat archaicznej mowy polskiej na Bukowinie – jej brzmienia oraz społecznych i kulturowych kontekstów.

(Oprac. Helena Krasowska)

Pamiątkowe zdjęcie prof. H. Krasowskiej z licealistami po wykładzie w Gurze Humorului.
Fot M. Pokrzyńska

Dr hab. Helena Krasowska jest profesorem IS PAN oraz zastępcą dyrektora ds. naukowych tegoż Instytutu. Obecnie kieruje projektem *Mowa polska na Bukowinie Karpackiej. Dokumentacja znikającego dziedzictwa kulturowego* (finansowanym ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, nr grantu: 1bH 15 0354), afiliowanym przy Instytucie Slawistyki Polskiej Akademii Nauk. Odznaczona medalem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

BUKOWIŃSKI FESTIWAL NAUKI

W dniach 22–24 czerwca 2017 roku w Jastrowiu k. Piły odbył się III Bukowiński Festiwal Nauki. Pomysłodawczynią oraz organizatorką merytoryczną tego międzynarodowego wydarzenia jest Helena Krasowska, profesor IS PAN.

Organizatorami tego przedsięwzięcia byli: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna, Instytut Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego, Regionalne Centrum Kultury w Pile, Ośrodek Kultury w Jastrowiu, Stowarzyszenie Res Carpathica, Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze, Polskie Towarzystwo Leśne Oddział Nadnotecki, Nadleśnictwo Jastrowie oraz Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych HORYZONT.

Celem Bukowińskiego Festiwalu Nauki jest: upowszechnienie wiedzy o Bukowinie jako regionie wielokulturowym oraz o innych regionach i środowiskach społecznych zróżnicowanych wewnątrz; oddolna integracja społeczna mieszkańców Europy Środkowej; promowanie postaw otwartych, nastawionych na dialog i współpracę (przełamywanie poczucia obcości międzykulturowej i międzygeneracyjnej); przełamywanie stereotypów i uprzedzeń wynikających z braku wiedzy o Innych.

Działania, które miały miejsce w czasie Bukowińskiego Festiwalu Nauki, to: wykłady popularnonaukowe z serii *Kultura-Natura*, *Bliscy nieznajomi*; wystawa multimedialna; bukowiński dyskusyjny klub filmowy, promocja książki: *Bukowina. Inni wśród swoich*. Prowadzenie tych zadań zostało powierzone wybitnym specjalistom z różnych państw świata: Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Ukrainy, Rumunii, Polski. Wykonane zadanie miało szeroki międzynarodowy zasięg oddziaływania, spełnia ważną funkcję dla upowszechnienia i popularyzacji roli nauki w rozwoju społecznym kraju. Uczestniczyli w nim obywatele Rumunii, Ukrainy, Węgier, Niemiec, Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej oraz Polacy, mieszkańcy Jastrowia oraz Dolnego Śląska i Ziemi Lubuskiej.

Działania zaproponowane w ramach Bukowińskich Festiwali Nauki wpływają na podniesienie wiedzy i umiejętności uczestników w zakresie szeroko rozumianej kultury. Działania te mają bezpośredni wpływ na integrację społeczną. Zajęcia odbywają się w międzynarodowych zespołach, w różnych grupach wiekowych. W ten sposób zaangażowane zostają rozmaite struktury społeczne, co sprzyja wytworzeniu się sieci społecznych i komunikacji pomiędzy różnymi grupami. Tym samym realizacja projektu przekłada się na kapitał społeczny i kulturowy uczestników, poszerzając ich kompetencje kulturowe i wzmacniając istniejące więzi społeczne (transnarodowe, transgraniczne, międzygeneracyjne i in.). Bukowińskie Festiwale Nauki przyczyniają się do integracji w ramach świata nauki i wykrystalizowaniu się międzynarodowych kontaktów naukowych. Służą temu interdyscyplinarność i międzynarodowy dobór naukowców.

Organizatorzy oszacowali, że w festiwalu tym brało udział około 500 uczestników, z czego około 300 to goście zagraniczni, którzy przybyli licznie na odbywający się w tym czasie Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania”.

Organizacja festiwalu nauki świadczy więc nie tylko o międzynarodowej pozycji IS PAN, ale też o zaangażowaniu w upowszechnianie nauki i w działania na rzecz społeczeństwa i zrównoważonego rozwoju regionów.

(Oprac. L. A. Suchomłynow)

Z lewej Oleksander Bojczenko opowiada o mieście Czerniowiec (na zdjęciu z prof. Heleną Krasowską). Z prawej obecni na prezentacji książki *Bukowina. Inni wśród swoich*. Fot. M. Pokrzyńska

**DR KATARZYNA GLINIANOWICZ
NA MIĘDZYNARODOWYM SEMINARIUM
„IWAN FRANKO WOBEC ZACHODU”**

Dnia 19 maja 2017 roku podczas międzynarodowego seminarium „Iwan Franko wobec Zachodu” zorganizowanego przez Wolny Uniwersytet Ukraiński w Monachium oraz Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Ludwika Maksymiliana w Monachium dr Katarzyna Glinianowicz wystąpiła z referatem *Іван Франко і перспективи постколоніальних студій* (*Iwan Franko w ujęciu studiów postkolonialnych*).

Seminarium zostało zorganizowane z okazji 160 rocznicy narodzin Iwana Franki (1856–1916) – ukraińskiego pisarza, slawisty, tłumacza, działacza społecznego i politycznego. W centrum dyskusji znalazły się zagadnienia związane z frankoznawstwem zachodnim i ukraińskim, wielojęzyczna spuścizna pisarza i nowe ujęcia metodologiczne jego twórczości.

Uczestnicy seminarium w Uniwersytecie Ludwika Maksymiliana w Monachium.
Źródło: facebook.com/Український-Вільний-Університет

Zaprezentowane przez dr Glinianowicz rozpoznania są częścią projektu badawczego *Wiedza-władza-rozkosz. Seksualność w polskiej i ukraińskiej prozie galicyjskiej przełomu XIX i XX wieku* realizowanego w IS PAN w ramach NCN w konkursie Fuga (nr 2016/20/S/HS2/00584).

(Oprac. K. Glinianowicz)

Dr Katarzyna Glinianowicz jest adiunktem w IS PAN. Zajmuje się m.in. literaturą ukraińską w ujęciu antropologii cielesności oraz narracjami galicyjskimi w perspektywie studiów postkolonialnych. Jest autorką monografii *Z cienia polskości. Ukraińska proza galicyjska przełomu XIX i XX w.* (Wydawnictwo UJ, Kraków 2015). Obecnie kieruje projektem: *Wiedza-władza-rozkosz. Seksualność w polskiej i ukraińskiej prozie galicyjskiej przełomu XIX i XX wieku*, afiliowanym przy IS PAN w Konkursie Fuga, Narodowe Centrum Nauki, nr grantu: 2016/20/S/HS2/00584.

**WYKŁAD MGR. WOJCIECHA WŁOSKOWICZA
W WIEDNIU**

Dnia 20 czerwca 2017 roku mgr Wojciech Włoskowicz, doktorant IS PAN i stypendysta Narodowego Centrum Nauki, wygłosił w Stacji Naukowej PAN w Wiedniu wykład pt. *Österreichisch-ungarische Militärterminologie im Polnischen* (*Austro-węgierska terminologia wojskowa w języku polskim*).

Prelegent rozpoczął swoje wystąpienie od podania przykładów ze znanej komedii *CK Dezerterzy*, w której austro-węgierskie stopnie wojskowe noszą po polsku rozmaite nazwy, będąc ilustracją niekonsekwencji terminologicznej, typowej w polszczyźnie dla słownictwa z omawianego kręgu tematycznego. W kolejnej części wystąpienia W. Włoskowicz naszkicował główne założenia teorii pola wyrazowego Josta Triera i przedstawił argumenty przemawiające za postrzeganiem grup stopni wojskowych jako pól pojęciowych, co jest perspektywą przydatną przy kontrastywnej analizie austro-węgierskich i polskich systemów stopni wojskowych.

Następnie prelegent objaśnił pojęcie ekwiwalencji przekładowej oraz różnicę między ekwiwalencją formalną a dynamiczną, jak również główne cechy charakteryzujące ekwiwalencję terminologiczną (pojęciową). ►

Zasadniczą część wystąpienia stanowiło zestawienie austro-węgierskiego i polskiego (przedwojennego) systemu stopni wojskowych. Porównaniu temu towarzyszyło wskazanie wspólnych lub paralelnych etymologii niektórych nazw stopni wojskowych oraz widocznych w omawianej terminologii różnic słowotwórczych między językiem niemieckim a polskim. W tym kontekście szczególna uwaga poświęcona została przekładowi na język polski nazw stopni Oberleutnant i Feldmarschall-Leutnant.

W ostatniej części wykładu zaprezentowane zostały rozwiązania terminologiczne i translacyjne obecne w polskich tłumaczeniach prac austriackich oraz w polskich pracach dotyczących armii austro-węgierskiej.

(Źródło: materiały prasowe)

Wojciech Włoskowitz jest doktorantem w IS PAN. Jego zainteresowania naukowe obejmują toponomastykę, semantykę, teorię terminologii i teorię przekładu. Wiedeński wykład odbył się w związku ze stażem naukowym, jaki w ramach stypendium NCN konkursu Etiuda 4 (afiliowanym przy IS PAN, nr projektu: 2016/20/T/HS2/00024) W. Włoskowitz odbywa obecnie w Instytucie Slawistyki Uniwersytetu Wiedeńskiego.

WARSZTATY Z MIKROTOPONIMII DLA UCZNIÓW ZE SZCZUROWEJ

Dnia 9 czerwca 2017 roku dr hab. Dorota Rembiszewska, prof. IS PAN poprowadziła warsztaty dotyczące lokalnej toponimii w Gminnym Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu w Szczurowej (pow. brzeski, woj. małopolskie). Słuchacze – uczniowie ze szkoły podstawowej, gimnazjaliści i dorośli – mieli okazję zapoznać się z typowymi dla wschodniej Małopolski nazwami terenowymi (np. Błonie, Pasternik), a także sposobami ich tworzenia oraz etymologią niektórych mikrotoponimów i nazw miejscowych.

Mieszkańcy Szczurowej poza tym dowiedzieli się o metodach zbierania materiałów podczas badań terenowych i znaczeniu udziału w tego typu eksploracjach autochtonów, którzy dobrze znają swoją okolicę.

Wiedza zdobyta na warsztatach posłuży zarówno młodszym, jak i starszym mieszkańcom gminy Szczurowa do stworzenia, dzięki pomocy specjalistów, map, na których znajdują się nieoficjalne nazwy pól, łąk, pastwisk itd. będących dawniej w powszechnym użyciu. Już na warsztatach uczniowie mogli spróbować swoich sił w kartografii i rysowali mapy z najważniejszymi obiektami w swojej wsi oraz nanosili na nie znane im mikrotoponimy. ➤

Warsztaty były jednym z etapów realizacji projektu *Atlas małej ojczyzny – mikrotoponimia regionu szczurowskiego*, przygotowawanego w ramach programu „Ojczysty – dodaj do ulubionych”, którym kieruje Barbara Żebrowska (Uniwersytet Jagielloński) we współpracy z Gminnym Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu w Szczurowej.

(Oprac. D. K. Rembiszewska)

Fot. B. Żebrowska

Dr hab. Dorota Rembiszewska jest profesorem IS PAN. Jej obszar zainteresowań badawczych obejmuje m.in. dialektologię, onomastykę i leksykografię gwarową. W latach 2012–2015 była kierowniczką afiliowanego przy IS PAN projektu: *Komputerowy system ewidencji archiwaliów do Atlasu gwar wschodniostowiańskich Białostoczczyzny i Słownika bohemizmów*, nr grantu: 11 H 11 001680.

WILNO W LITEWSKICH TEKSTACH KULTURY (OTWARTE SEMINARIUM IS PAN)

Dnia 6 czerwca 2017 roku odbył się kolejny wykład otwarty IS PAN pt. *Współczesne miasto i jego pamięć: Wilno w litewskich tekstach kultury po roku 1990. Zarys problematyki badawczej*.

Autorka, dr Małgorzata Kasner, przedstawiła najważniejsze problemy związane z badaniem pamięci i jej związkami z przestrzenią miasta w kontekście badań nad miastem (ang. *urban studies*) oraz paradygmatu badawczego zwanego zwrotem przestrzennym (ang. *spatial turn*). Zwrócono uwagę na koncepcję miejsc pamięci *lieux de mémoire* (P. Nora), która stała się punktem wyjścia do rozważań nad pamięcią współczesnego miasta na przykładzie Wilna (lit. Vilnius) – od 1990 roku stolicy niepodległej Republiki Litewskiej.

W swoich badaniach autorka referatu wykorzystała także pojęcie *kultury pamięci* (Ch. Cornelissen) jako formalnego pojęcia nadrzędnego dla wszystkich form świadomej pamięci o przeszłości. Tak szeroka definicja z jednej strony pozwala na wykorzystywanie bogatych źródeł i interdyscyplinarnych metod badawczych, z drugiej zaś strony – wymaga od badacza samodyscypliny w wyborze i definiowaniu metod i narzędzi badawczych. Zaproponowany przez autorkę referatu model opisu pamięci miasta nawiązuje do zaczerpniętego z semiotyki pojęcia *tekstu kultury*. Analiza powstałych na Litwie po roku 1990, wybranych wileńskich tekstów kultury: *fiction* i *nonfiction* (literatury pięknej, fotografii, malarstwa, przewodników, tekstów publicystycznych, filmów etc.), będzie próbą praktycznego zastosowania przyjętej metodologii. W sytuacji nieustannej zmienności form przekazu, a także realizowanych praktyk polityki pamięci, metoda bazująca na różnorodnych źródłach oraz dyskursach, pozwoli jak najpełniej obiektywnie opisać *tekst pamięci* współczesnego Wilna oraz przebiegające w nim procesy. Referat wzbudził duże zainteresowanie i wywołał ożywioną dyskusję metodologiczną.

(Oprac. M. Kasner)

Wileńska starówka. Fot. D. Kasner

Dr Małgorzata Kasner, lituanistka w Zakładzie Literaturoznawstwa i Kulturoznawstwa IS PAN, wieloletnia dyrektor Instytutu Polskiego w Wilnie. Za wkład w rozwój stosunków polsko-litewskich uhonorowana nagrodą Forum Współpracy i Dialogu Polsko-Litewskiego im. Jerzego Giedroycia. Od grudnia 2016 roku prezes Fundacji Sławistycznej ściśle współpracującej w zakresie upowszechniania nauki i realizacji projektów naukowych (m.in. konferencje, wydawnictwa, festiwale) z IS PAN.

ZOROASTRIANIZM W HISTORIOGRAFII BIZANTYŃSKIEJ (OTWARTE SEMINARIUM IS PAN W POZNANIU)

Dnia 13 czerwca 2017 roku w poznańskiej siedzibie IS PAN odbyło się zebranie naukowe, którego przedmiotem był wykład dr hab. Anny Kotłowskiej pt. *Zoroastrianizm w historiografii bizantyńskiej*. Temat wywołał żywą dyskusję dotyczącą zarówno problemu znajomości religii irańskiego kręgu kulturowego przez intelektualistów europejskich, jak i konieczności zapoznania się przez mediewistów, a zwłaszcza bizantynistów, z tradycją zoroastriańską przy badaniach nie tylko źródeł orientalnych, lecz także greckojęzycznych.

Referentka pokazała metodykę pracy mediewisty-bizantynisty, który w analizowanych przez siebie źródłach natrafiłby na zagadnienia zoroastriańskie, na przykładzie *Historii powszechnej* Teofilakta Simokatty. *Historia powszechna* – ostatnie wielkie dzieło klasycznej historiografii greckiej – powstała w VII wieku n.e. i w znacznej swej części omawia także kryzys państwa perskiego w ostatnim dwudziestolecu VI wieku. Przedstawiono pięć fragmentów *Historii powszechnej*, nawiązujących do zoroastrianizmu oraz pokazano *instrumenta studiorum*, z których należy korzystać przy badaniu tej religii. Specyficzność zagadnienia nie ulega wątpliwości, ale pobieżna chociaż znajomość jest niezbędna, by przy samodzielnej pracy nie popełnić błędów interpretacyjnych (np. poprzez wiązanie terminów faktycznie zoroastriańskich z chrześcijaństwem) i aby właściwie ocenić przekaz bizantyńskiego, armeńskiego bądź (co znacznie rzadsze) łacińskiego pośrednika.

Należy podkreślić, że zoroastrianizm, jedna z najstarszych religii światowych, przeżywa obecnie odrodzenie. Obawy o jej przetrwanie, wybrzmiewające w latach 70. i 80. ubiegłego wieku, na szczęście są już nieaktualne. Niezależnie od istnienia tradycyjnych społeczności, obecnie nasila się ruch odrodzeniowy zoroastrianizmu w irackim Kurdystanie. Jego pięknym symbolem było otwarcie świątyni ognia w As-Sulajmaniji we wrześniu 2016 roku.

Na podstawie badań własnych referentka ocenia liczbę światowej wspólnoty zoroastriańskiej na ok. 400 000 osób.

(Oprac. A. Kotłowska)

Dr hab. Anna Kotłowska, filolog klasyczny, bizantynolog. W ramach projektu *Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian. Seria łacińska*, tom 1: *Starożytność* (nr grantu: 11H 12 0313 81), realizowanego w IS PAN w latach 2012–2016 pod kierunkiem prof. dr. hab. Ryszarda Grzesika, pracowała nad tłumaczeniami starożytnych tekstów greckich oraz łacińskich.

MGR JOANNA ŚWIĄTEK O STUDIACH DOKTORANCKICH W INSTYTUCIE SLAWISTYKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK

<https://www.youtube.com/watch?v=YPE30u76kj8>

NOWOŚCI WYDAWNICTWA IS PAN W IRETESLAWIE

W maju i czerwcu w repozytorium iReteslaw Wydawnictwo Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk zamieściło kolejne monografie, w pełni dostępne dla czytelników.

Słowiańskie słowniki gwarowe – tradycja i nowatorstwo, red. Dorota K. Rembiszewska, Warszawa-Łomża: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk – Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów 2016, ss. 319.

URI: <http://ireteslaw.ispan.waw.pl/handle/123456789/60>

Tom jest zbiorem artykułów poświęconych opracowaniom słownikowym materiałów gwarowych. Powstał jako pokłosie konferencji naukowej zorganizowanej przez Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w dniach 25–26.09.2014 roku przy współdziałaniu Instytutu Sławistyki Zachodniej i Południowej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Łomżyńskiego Towarzystwa Naukowego im. Wagów.

Teksty zawarte w tomie ukazują różnorodne aspekty dorobku słowiańskiej leksykografii gwarowej i stanowią swego rodzaju syntezę dokonań językoznawców z obszaru Słowiańszczyzny. Prezentują najnowsze osiągnięcia badawcze w zakresie prac nad słownictwem gwarowym, a zatem m.in. koncepcje nowych słowników, a także stopień zaawansowania prac nad już opracowywanymi. Szczególnie ważne jest to, że problemy przedstawiają sami autorzy tych słowników. Istotne są też artykuły o charakterze przeglądowym szczególnie omawiające spuściznę leksykograficzną poszczególnych krajów słowiańskich.

(Oprac. D. Leśniewska)

Plonem konferencji o Lubelszczyźnie jest tom zatytułowany *Niematerialne i materialne dziedzictwo Lubelszczyzny jako podstawa rozwoju turystyki kulturowej*, red. Grzegorz Godlewski, Joanna Roszak, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna 2016, ss. 222.

URI: <http://ireteslaw.ispan.waw.pl/handle/123456789/53>

Tom szkiców zawiera 15 artykułów rozdzielonych do dwóch części: „Walory kulturowe Lubelszczyzny – dziedzictwo niematerialne i materialne” oraz „Turystyka kulturowa na Lubelszczyźnie – determinanty w organizacji i zagospodarowaniu przestrzennym”. Jak podkreślają we wstępie redaktorzy tomu: „Na Lubelszczyźnie słowem-kluczem staje się graniczność: znajdujemy się przy Białorusi i Ukrainie, między Wisłą a Bugiem. Różnorodność tego obszaru (m.in. wpisane w jego krajobraz cerkwie, synagogi, ślady Ormian i Tatarów) wpływa na wielość podejmowanych w opracowaniu tematów. Regionalistyka kulturowa potraktowana została przez autorów i redaktorów tomu (etnologów, antropologów, filologów, geografów, ekonomistów) jako wehikuł pozwalający czytelnikowi wyobrazić sobie przestrzeń Lubelszczyzny”.

(Oprac. D. Leśniewska)

Kolejne dwa tomy wchodzą w skład cyklu „Antropologiczno-językowe wizerunki duszy w perspektywie międzykulturowej”, której pomysłodawczynią jest prof. Ewa Maślowska.

Tom pierwszy: *Dusza w oczach świata*, red. Ewa Maślowska, Dorota Pazio-Wlazłowska, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Wydział Orientalistyczny Uniwersytetu Warszawskiego 2016, ss. 556.

URI: <http://ireteslaw.ispan.waw.pl/handle/123456789/56>

Tom drugi: *Świat oczyma duszy*, red. Magdalena Kapełus, Ewa Maślowska, Dorota Pazio-Wlazłowska, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Wydział Orientalistyczny Uniwersytetu Warszawskiego 2016, ss. 366 + nlb. kolorowa wklejka.

URI: <http://ireteslaw.ispan.waw.pl/handle/123456789/61>

Jak pisze we wstępie Ewa Maślowska, cykl „otwiera interdyscyplinarny dyskurs o sposobie funkcjonowania pojęcia duszy w różnych kulturach świata oraz przemianach, jakim podlegało ono na przestrzeni wieków”. Nad problematyką duchowości pochylili się w sumie 62 autorki i autorzy, reprezentujących – poza polskimi – wiele zagranicznych ośrodków naukowych: z Białorusi, Czech, Francji, Łotwy, Rosji, Słowacji i Ukrainy.

W tomie pierwszym zastanawiano się m.in. nad dylematem cielesności i duchowości natury ludzkiej, w tym nad pojmowaniem duszy w różnych systemach filozoficznych i religijnych, konceptualizacją duszy w języku (etymologii, frazematyce i paremiologii),

słowotwórstwie, antroponimii i in.), egzystencjalną problematyką duszy głównie w odniesieniu do zjawiska śmierci reprezentowaną w języku i kulturze ludowej, folklorze, obrzędowości i rytuałach.

Na tom drugi składają się prace traktujące o wizerunkach duszy w literaturze i sztukach plastycznych oraz w duchowości chrześcijańskiej, indyjskiej, chińskiej, afrykańskiej i perskiej. „Lektura zawartych w tomie narracji, dotyczących natury i kondycji duszy, pochodzących z odległych od siebie obszarów kulturowych i epok, skłania do refleksji nad uniwersalnymi podstawami konceptualizacji duszy, wynikającymi z naturalnej potrzeby wiary w sens ludzkiej egzystencji, której nie kończy śmierć fizyczna” – podsumowuje tom Ewa Masłowska.

(Oprac. D. Leśniewska)

Bukowina. Inni wśród Swoich, red. Radu Florian Bruja, Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska, Warszawa-Zielona Góra-Piła: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego, Regionalne Centrum Kultury-Fabryka Emocji w Pile 2017, ss. 320.

URI: <http://ireteslaw.ispan.waw.pl/handle/123456789/59>

Redakcja naukowa książki została sfinansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2015–2018, nr projektu 1bH 15 0354 83.

Książka jest kolejnym tomem z tzw. serii bukowińskiej, zainicjowanej przez Kazimierza Feleszkę i Jerzego Molasa w 1992 roku. Przywołuje wieloetniczne tradycje Bukowiny, „pogranicza istniejącego od wieków, obszaru, na którym od lat zachodzą procesy transgraniczności, wielojęzyczności i przenikania kultur”.

Autorzy „prezentują odmienne perspektywy naukowe i spojrzenia na problem *swojskości i inności*” (z Wprowadzenia).

Interdyscyplinarny tom zawiera artykuły związane z teoretycznymi i praktycznymi aspektami tożsamości, kwestią funkcjonowania języka w sytuacji zróżnicowania kulturowego, zagadnieniami dotyczącymi świata polityki i zinstytucjonalizowanej działalności społecznej na terenach pogranicza etnicznego, jak też teksty ukazujące rytuały znane od wieków i ich przemiany. Książkę zamyka esej poświęcony losom i twórczości znanego bukowińskiego malarza Riccarda Righetiego.

(Oprac. D. Leśniewska)

NOWOŚCI NA PLATFORMIE ISS PAS JOURNALS

Na Platformie Czasopism Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk (ISS PAS Journals) jest już dostępny 9 numer czasopisma „Adeptus”:

<https://ispan.waw.pl/journals/index.php/adeptus/issue/view/87>

Redaktorkami prowadzącymi tomu są dr Anna Jawor i mgr Anna Kurowicka. Większa część artykułów napisana przez młodych adeptów nauki powstała jako efekt prowadzonego przez obie panie seminarium „Transforming sexual norms and national identity in Poland post-1989. A critical discourse analysis”, w ramach grantu udzielonego przez ERSTE Foundation i WUS Austria w latach 2014-2016. Współwydawcą tego numeru „Adeptusa” jest Fundacja Sławistyczna.

„Adeptus” 9 / 2017

[Zadanie „Adeptus” (-stworzenie anglojęzycznych wersji wydawanych publikacji) finansowane jest w ramach umowy 590/P-DUN/2017 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.]

W imieniu Redakcji i Wydawców zapraszam do lektury
Dorota Leśniewska

Dr Dorota Leśniewska jest kierowniczką Sławistycznego Ośrodka Wydawniczego (SOW) IS PAN.